

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Yttrande

1 (5)

Datum
2022-12-15

Ärendebeteckning
429-6474-2022

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss Trafikanalys Rapport 2022:14 - Förslag som leder till transportsektorns klimatomställning, svar senast 2022-12-15

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Uppsala län ställer sig generellt positivt till rapporten och åtgärderna som Trafikanalys föreslår till nästkommande klimatpolitiska handlingsplan. Stärkta styrmedel som bidrar till transportsektorns klimatomställning välkomnas då transporter utgör länets största källa till klimatpåverkande utsläpp. Fokus på transporteffektivitet och minskat trafikarbete och styrmedelsförslag med direkt bäring på kommuners och regioners verksamhet kan förbättra aktörernas förutsättningar att minska utsläpp från transporter, samt gynnar miljömål och ger positiva effekter på folkhälsa. Länsstyrelsen anser dock att förslag för att driva på transportsektorns klimatomställning på kort sikt saknas i utredningen.

Länsstyrelsen vill också påpeka att Trafikanalys förslag baseras på det basscenario om klimatomställning som Naturvårdsverket publicerat mars 2022 i sin klimatredevisning¹. Scenariot indikerade att med redan fattade beslut fanns möjligheter att nå 2030-klimatomställningsmålet för inrikes transporter, dvs en minskning av utsläpp med 70% jämfört med 2010. Målet för klimatomställning 2045 bedömdes dock inte kunna nås med dåvarande styrmedel. Trafikanalys utgick enligt uppdrag från detta basscenario i sitt arbete med att ta fram ytterligare förslag för att förbättra förutsättningarna att nå 2045-målet. Eftersom regeringen aviserat ändringar i vissa styrmedel som ingick i scenariot, i synnerhet en inbromsning av reduktionsplikten, noterar Länsstyrelsen att förslagen som Trafikanalys beskriver med stor sannolikhet inte kommer att vara tillräckliga för att ställa om transporterna i den takt som behövs för att nå klimatomställningsmålen. Flera åtgärder kommer att behöva implementeras parallellt som paket för att kompensera för ökade utsläpp kopplade till stöden för fossila biltransporter.

¹ [Naturvårdsverkets underlag till klimatredevisning enligt klimatlagen \(naturvardsverket.se\)](https://naturvardsverket.se/underlag-och-utredningar/klimatredovisning-enligt-klimatlagen)

Länsstyrelsen tar inte ställning till prioriteringsordningen som Trafikanalys anger med anledning av att de antaganden som utredningens analysarbete baseras på inte längre kan anses vara korrekta efter regeringens aviserade politiska ändringar.

Trafikövergripande förslag

Länsstyrelsen välkomnar förslaget att införa *Transporteffektivt samhälle som transportpolitisk princip* vilket ligger i linje med hushållningsprincipen som genomsyrar länets klimat- och energistrategi. Flera utredningar, däribland SOFT-utredningen, framtonar behovet av att minska trafikarbetet med energiintensiva trafikslag för att nå det transportpolitiska målet till 2030. Förslaget stöds även av fyrstegsprincipen som i dagsläget anses inte ha fått genomslag inom transportplanering som är till stor del prognosstyrt. Utredningen *Rätt för klimatet* föreslår även en utveckling av prognosmodellerna som i dagsläget styr transportplanering mot ökad privatbilism.

I ett mer transporteffektivt samhälle ökar tillgängligheten samtidigt som mängden trafik minskar. Ur klimat- och miljösynpunkt är detta positivt samtidigt som arbetstillfällena i transportbranschen kan påverkas. För exempelvis tåg- och flygtrafik behöver inte följderna bli stora, medan för tung godstrafik på väg så kan följderna bli mer omfattande.

Rapporten beskriver att det finns större möjligheter till ett transporteffektivt samhälle i tätorter än i delar av gles- och landsbygder vilket stämmer. Kollektivtrafikens roll lyfts, likaså kostnader för bränsle. Det är då viktigt att påtala att eftersom gles- och landsbygderna har sämre förutsättningar att bidra så behöver styrmedel anpassas så att det inte blir samma förväntningar och krav på näringslivet i tätorter som på landsbygder ifall inte exempelvis stöd anpassas till detta.

Länsstyrelsen är positiv till förslaget att *Utöka möjligheterna för statlig finansiering av steg 1- och 2-åtgärder*. Förslaget att förstärka förutsättningarna och förtydliga villkoren för statlig medfinansiering av steg 1- och 2-åtgärder i infrastrukturplanering anses möjliggöra investeringar som främjar transportslag med låg klimatpåverkan på lokal nivå som i dagsläget inte kan prioriteras.

Länsstyrelsen är positiv till intentionen i Trafikanalys förslag *Främja den inhemska biodrivmedelsproduktionen genom att införa en riktad kvot för avancerade biodrivmedel i reduktionsplikten och förstärka Industriklivet*. Förslaget är att kvoten av utpekade råvaror som exempelvis restprodukter från jord- och skogsbruk ska öka för såväl bensin som diesel. Behovet av biodrivmedel för att minska klimatpåverkan från den existerade fordonsparken samt stärka

förutsättningar för en lönsam produktion av hållbar biojet kommer att vara avgörande för att länets transportutsläpp minskar i takt med klimatmålen samt att flygets klimatpåverkan minskar.

Hållbara förnybara drivmedel spelar en avgörande roll för klimatomställningen. Andelen biodrivmedel av all drivmedelsanvändning har ökat som konsekvens av vissa skattenedsättningar och reduktionsplikten. I rapporten beskrivs att vätgas kan användas som bränsle i de flesta trafikslag, dock är vätgas i nuläget inte ett ekonomiskt gångbart alternativ för en stor majoritet av transporter. På kort sikt förblir därför biodrivmedel ett viktigt steg i omställning av den existerande diesel- och bensindrivna fordonsflottan, samt konvertering av fordon, innan elektrifiering och teknikutveckling inom vätgasdrift blivit norm.

Vägtrafiken

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget *Förläng klimatpremien för tunga lastbilar* eftersom en förlängd klimatpremie och utökade stödnivåer kan underlätta omställningen i branschen. I länet finns ett flertal åkeriföretag samt att länet har en omfattande genomfartstrafik av bland annat tung godstrafik. Stöd till en skyndsamt elektrifiering av dessa fordon skulle ge såväl fördelar för näringslivets omställning och konkurrenskraft, förbättra luftkvaliteten samt bidra till att minska länets transportbaserade utsläpp.

Länsstyrelsen är positiv till förslaget *Sänk hastigheten i tätbebyggt område*. Förslaget kan få såväl miljömässiga som säkerhetsmässiga positiva effekter förutom minskade klimatpåverkande utsläpp. Det förväntas även bidra till att fler väljer att ta gå eller ta cykeln i tätorter. Det finns samtidigt ett behov av att försäkra regelefterlevnad genom exempelvis åtgärder för kontroll och viss förstärkning till polisen.

Länsstyrelsen stödjer en fortsatt utveckling av åtgärder som underlättar en minskad arbetspendling. Trafikanalys föreslår *Genomför en regelöversyn för att eliminera hinder och underlätta för distansarbete*. Utökad distansarbete bidrar till att minska resor till och från arbetet samt ger möjligheter till personer att bo och verka på gles- och landsbygder i större omfattning då pendlingen inte blir lika omfattande.

Länsstyrelsen stödjer förslaget *Underlätta hemmaladdning – Utred Tillträde till laddning* som en viktig del av utbyggnad av en robust och tillgänglig laddinfrastruktur. Att förse fler med möjlighet till laddning ökar attraktiviteten av laddbara fordon, både delade fordon som bilpool eller hyrbilar och egna fordon där behovet finns. I takt med en ökad elektrifiering är det viktigt att säkerställa tillgänglig elnätskapacitet.

I kapitlet *Det finns behov av mer generell politik inom vägområdet* resoneras kring målkonflikter. Länsstyrelsen instämmer i att det kan finnas behov för någon slags stöttning genom exempelvis finansieringsstöd för att skapa acceptans för klimatomställningen för boende och yrkesverksamma i gles- och landsbygder. Virkestransporter och andra lastbilsberoende företag nämns. Dessa är i huvudsak skrivna eller verksamma på landsbygderna och glesbygderna vilket gör att de drabbas hårdare av ökade kostnader för drivmedel. Länsstyrelsen instämmer i att utökad kollektivtrafik förväntas få låg effekt då förutsättningarna inte är goda vad gäller exempelvis kundunderlag och tidsvinster.

Flyget

Länsstyrelsen ser positivt på förslagen *Upphandla hållbart flygbränsle för statens tjänsteresor med flyg* samt *Upphandling av hållbart flygbränsle för statens flygtransporter* vilka innehåller förslag att staten ska köpa in hållbart flygbränsle utöver reduktionsplikten. I dagsläget anses tillgången till hållbart producerat biojet vara begränsad. I fråga om utredningen om främjandet av biobränsle för flyget svarade Länsstyrelsen att det endast finns en handfull företag som producerar förnyelsebara flygbränslen. För att nå målen behöver fler producenter tillkomma nationellt. En inhemsk produktion skulle gynna den ekonomiska tillväxten och skapa jobb vilket vore positivt för Uppsala län då länet har en förhållandevis stor skogs- och massaindustri samt närhet till Arlanda flygplats. Länets befintliga satsningar på biojet i Forsmark och talloljeproduktionen i Skutskär skulle gynnas av bättre marknadsförutsättningar hellre än teknikutveckling inom förgasning till exempel.

Trafikanalys föreslår en utredning, *Utred ett investeringsstöd för framdragnings av el för elflyg*, där tanken är att ta fram ett investeringsstöd för att flygplatser ska vara redo att säkra tillgång på 1 MW. Länsstyrelsen vill lyfta att planering för laddinfrastruktur bör göras i nära samverkan med elnätsbolagen, samt med förberedelse för lastbalansering och effekteffektiviseringsåtgärder för att minska risk för kapacitetsbrist. Trafikanalys noterar att elflyg är i nära antågande, kommersiella aktörer säger sig vara redo att påbörja kommersiella kortdistansflygningar redan år 2026. Det behöver således snabbt ske en prioritering bland vilka flygplatser som blir aktuella för stöd.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen noterar att det saknas resonemang kring kapacitetsutmaningar som järnvägen står inför särskilt då förslag inom övriga transportslag föreslår en överflyttning till järnvägen. Det blir

viktigt att ta hänsyn till behov av kapacitetsutveckling av järnväg samt tillhörande infrastruktur och omlastningsytor mm i samband med planerad omflyttning av gods och persontransporter från väg till räls.

Trafikanalys betonar behovet av en kombination av styrmedel som påverkar tre aspekter av transportsektorns klimatomställning: transporteffektivisering, förnybara drivmedel och elektrifiering av fordon. Med stöd från bland annat SOFT-utredningen anser Länsstyrelsen att parallella åtgärder inom dessa områden är nödvändiga för att ställa om transportsektorn i den takt som behövs för att nå klimatmålen.

I uppdraget ingick inte att lämna förslag på skatteområdet. Samtidigt är skatter och skattelättnader tydliga styrmedel för att påvisa vikten av en fråga och skulle kunna ha en mycket viktig roll i klimatomställningen. Trafikanalys möjlighet att lämna konkreta förslag begränsas i och med detta, samtidigt som Länsstyrelsen välkomnar diskussionen om skatt som Trafikanalys inkluderar i sin rapport.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Göran Enander med klimat- och energistrateg Aino Inkinen som föredragande. I den slutliga handläggningen har även Länsråd Cecilia Magnusson, avdelningschef miljö Lennart Nordvarg, klimat- och energistrateg Anna Karlsson, handläggare Ted Bergman, planhandläggare Erik Myr samt länsjurist Emilia Sjödahl medverkat.